

PEDRA SECA

FULL INFORMATIU DE LA REVISTA PEDRA SECA

Any X - Núm. 90

Edita: Patronat de Sant Galderic

desembre 2011

Adreça electrònica: pedraseca@gmail.com

T. 933 521 275 - 932 378 537

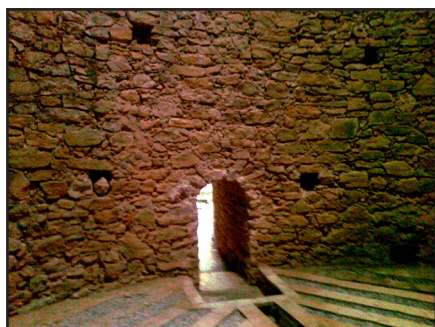
Direcció: August Bernat i Constantí - Cap de continguts: Agustí Esteve i Orozco de Nájara
Dipòsit Legal: B-14.549-2002 - ISSN 1698-6598

POU DE GLAÇ A POBLET

Dins de les muralles del monestir de Poblet podem veure un pou de gel molt ben conservat destinat

Entrada al pou de glaç per l'antic desaigüe

Vista de l'entrada per la part interior del pou

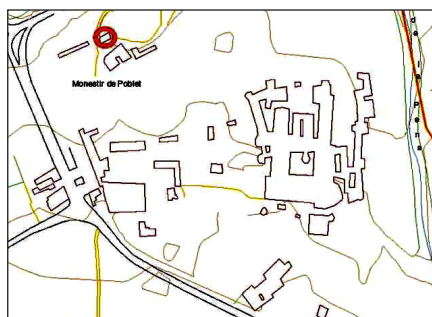

Vista de la porta ferrada a mitja alçada

a proveir el monestir. A la llinda de la porta d'accés a l'interior del pou s'hi pot llegir la data 1748. Actualment s'accedeix a l'interior

Vista del forat superior del pou i el terra canalitzat.

Situació del pou de glaç dins de les terres del monestir de Poblet

del pou per l'antic desaigüe. Al pis del pou es conserva en perfecte estat el sistema de drenatge per evacuar l'aigua del desglaç del gel. Els pous de gel anaven lligats a l'existència de basses amb poca profunditat on es glaçava l'aigua per després ser tallat el gel en blocs i empouar-los separant les capes amb palla o branques.

ELS CATXIRULOS DE BENAGUASIL

Una artesanía de pedra en sec

Autors: J.L. Cervera, J.Domínguez i J.V. Galiana

És una bona publicació de 228 pàgines i tapa dura, amb una gran quantitat de fotografies a tot color.

En aquesta publicació patrocini-

Els catxirulos de Benaguasil

Una artesanía de pedra en sec

nada per l'Ajuntament de Benaguasil i la Diputació de València, s'hi fa un estudi exhaustiu dels catxirulos del seu terme, els seus orígens, la seva arquitectura, els seus usos, el seu valor artístic, fitxes dels catxirulos catalogats i fins i tot hi ha una relació dels ja desapareguts.

També s'hi fa un estudi d'altres construccions de pedra.

Els interessats es poden adreçar a l'ajuntament de Benaguasil.

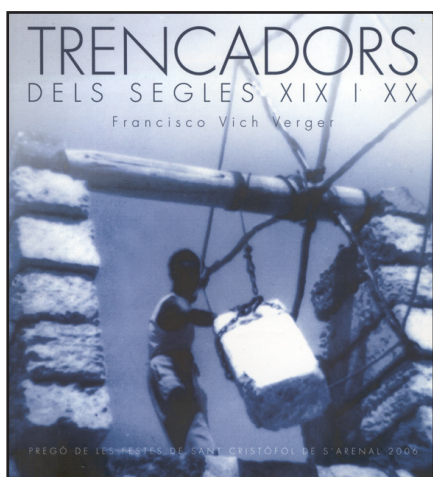
Tel.-96 273 00 11

TRENCADORS

DELS SEGLES XIX I XX

Es tracta d'una publicació de l'Ajuntament de Lluçmajor (Mallorca) dedicat als picapedrers i o talladors de pedra i marès. El seu autor és en Francisco Vich Verger.

La publicació consta de 106 pàgines amb profusió de fotos en color que ens mostren les eines, les obres realitzades i els

sistemes de treball d'aquests esforçats i oblidats treballadors de la pedra. Uns treballadors que moltes vegades havien de pernoctar a la mateixa pedrera que desguassaven, en unes tosques i a vegades precàries barraques de pedra seca.

Els interessats poden adreçar-se a l'Ajuntament de Lluçmajor llucmajor@lluçmajor.org
Tel.- 971660050

ASSOCIACIÓ PEDRA TOSCA

A la **VI Trobada de Pedra en Sec**, que com ja varem comentar en el Full de novembre enguany es va celebrar amb una gran participació a Vilafranca dels Ports, es va donar a conèixer, com ja és habitual en aquestes Trobades, l'indret i la població que acollirà la propera Trobada d'aquí a un parell d'anys.

Així doncs els amfitrions de la **VII Trobada d'estudi per a la preservació del patrimoni de Pedra en Sec als Països Catalans**, els haurem d'anar a buscar el 2013 a Les Preses (La Garrotxa) on l'**Associació Pedra Tosca** serà la

responsable de la seva organització i posada en marxa. Des de la revista Pedra Seca, els encoratgem a tirar endavant aquesta nova Trobada que estan disposats a presentar.

En un altre ordre de coses això vol dir que a partir d'ara ja es poden començar a presentar les candidatures per a la següent edició (Trobada VIII), amb la presentació de programes a la Coordinadora d'Entitats per la Pedra Seca.

BUJARDAS

Les *bujardas* són les construccions més representatives d'Extremadura i per tant també de València del Ventoso on se'n conserva una ample gamma i varietat.

Sempre m'ha atret aquest tipus de construcció, no sé si per les meves arrels extremenyas o pel que he sentit parlar d'elles als meus avantpassats ja que diverses generacions enren de Portugal per a realitzar aquest tipus de *chozos*.

Les *bujardas*, com són coneguts els *chozos* extremenys aquí a València del Ventoso formen part del seu paisatge, és part del que

anomenem arquitectura tradicional que no és res més que el testimoni del que es va construir als voltants d'un poble i és el llegat que ens han deixat els nostres avantpassats

Aquest tipus de construccions estan fetes amb els materials de l'indret i per tant amb un cost mínim, en aquest cas la despesa més gran era la mà d'obra que en

aquells temps era el que menys cost tenia ja que pràcticament es treballava pel menjar.

La *bujarda* fou l'habitacle dels pastors, porquers (cuidadors de

porcs) i vaquers, refugi en els mesos crus de l'hivern i del rigorós sol de l'estiu.

Són majoritàriament de tipus circular sense fonaments, aixecades les seves parets amb la tècnica de la pedra seca i a vegades utilitzant pedra i fang, tot i que en algunes s'hi va utilitzar la calç, i formada la seva coberta amb lloses de pedra, bastons amb ginstells i una bona capa de terra damunt de la que hi creixia una herba que les arrels feien de xarxa per a subjectar la terra, i algunes d'elles amb voltes de rosca fetes amb maons massissos.

Informa: Leandro Rivero

Si vols fer un bon regal de Nadal a un amic o familiar, fes-li una subscripció a la revista Pedra Seca, ja veuràs que serà un regal de molt de gust i li agradarà. Només envia les seves dades a: pedraseca@gmail.com

RUTA DE LES BARRAQUES DE PEDRA SECA A MONT-ROIG DEL CAMP

Les barraques estan assenyalades en el plànol mitjançant una "B" i el seu número corresponent, -per exemple el 5- emmarcat dins d'un

quadrat negre. A més hem cregut convenient donar tot un seguit d'instruccions complementaries per facilitar la seva localització.

La Barraca B1 del recorregut la trobarem passats 700 metres del quilòmetre 18 de la carretera T310. A partir d'aquest punt, agafarem un camí a la dreta on veiem un rètol d'Àrea privada de caça i un pal de fusta que indica la Ruta 8 de BTT. La barraca està a uns 50 metres de la carretera, tocant el camí.

B1: BARRACA DEL TUTU

Barraca de planta circular, amb dos estreps laterals que fan de paravent i una paret posterior reculada. El portal és d'arc d'ametlla, també anomenat apuntat o primitiu. La coberta és de falsa cúpula, tancada per la pedra clau i el recobriment és de pedruscall. Tot i no ser una construcció de grans dimensions, el seu interior té l'alçada d'una persona.

B2: BARRACA CAMÍ DE LES TERRES NOVES

Barraca construïda amb pedres bastant grans i irregulars. El portal i la part inferior interna estan arranats amb argamassa. Frontalment és molt allargada, a la manera d'un paravent; i el lateral esquerre es corba cap endavant remarcant aquesta impressió. Observem, també, un petit armari encastrat a la paret. La coberta és de cúpula i el recobriment de pedruscall.

B3: BARRACA DELS LLIRIS

Barraca de bella estètica i molt bon estat de conservació. La planta és circular i el portal d'arc de mig punt, damunt del qual sobresurt una mena de voladís. La coberta és de pedruscall i té lliris de Sant Josep. A l'interior observem un petit cocó i una petita fornícula.

B4: BARRACA EN ESPIRAL

Barraca construïda exteriorment en forma d'espiral. Des del costat dret, on hi ha el marge, s'aprecia prou bé com la construcció va pujant fins a la cúspide, cosa que en facilita l'accés. Igualment ens resulta fàcil arribar a la gran pedra cobertora que corona el sostre, que és practicable, cosa que facilitava la sortida de fums en cas d'encendre foc a l'interior. La façana presenta un portal amb muntants arquejats i una llinda, tot plegat gairebé en forma d'arc d'ametlla. La coberta és de falsa cúpula i el recobri-

ment de pedruscall. A l'interior observem un armari i un petit cocó. Davant de la barraca podem apreciar una trona, ara sense arbre. També cal remarcar el marge que, des del camí, avança fins el mateix costat de la barraca.

B5: BARRACA DE L'AIGUADER

Barraca de planta rodona, adossada a un marge. El seu aspecte és força atractiu, malgrat que la cúpula està arrançada amb ciment. Destaca el bonic portal, coronat amb dues grans llindes encavallades. Al seu interior descobrim tres cocons i dos armaris. El recobriment de la barraca és de pedruscall i ciment. Cal reprendre el camí principal i 100 metres amunt ens caldrà deixar el vehicle. Pujant a mà esquerra hi ha dos camins gairebé a tocar, agafarem el segon. A uns 100 metres hi ha una casa abandonada. Prendrem el camí de l'esquerra.

B6: BARRACA DELS COMUNS DEL PELLICER
Imponent i monumental barraca de marcada reminiscència oriental, que captiva per la seva alçada: uns 4,30 metres. És de planta rodona, amb coberta de falsa cúpula. S'accedeix al seu interior per un portal de muntants verticals, força alt. Observem, encastrats als seus murs interiors, dos armaris i dos cocons.

El coronament de l'obra, acabat en punxa, és de terra i grans lloses. Cal fixar-se en l'harmonia bellesa de la col·locació de les pedres, sobretot les de la part del darrere de la barraca. Definitivament, està considerada una de les tres barraques més belles de les comarques de Tarragona.

B7: BARRACA DEL VENTANES

Barraca vestida en grans pedres que ha estat parcialment restaurada. És de planta circular amb portal d'arc de mig punt. Del seu lateral dret hi surt una rampa que puja fins a mitja altura. Al seu interior hi observem un cocó i una fornícula. La coberta és de pedruscall amb lliris de Sant Josep.

B8: BARRACA DOBLE

Barraca de doble planta. La més antiga és la de la dreta, més baixa i de coberta plana. Presenta una planta rodona, un portal amb muntants verticals i arc pla i una cobertura de pedruscall. Constatem que es va bastir amb pedres rectangulars de gran mida. La de l'esquerra, acabada en falsa cúpula i coberta amb grans lloses, es va construir posteriorment i es va adossar a la primera, aprofitant-ne la paret comuna. És de planta irregular i té un portal d'arc d'ametlla. Al seu interior observem un gran armari o fornícula. A la part posterior endevinem una rampa, útil per accedir fàcilment a la coberta.

B9: BARRACA DEL MIQUEL TERNA

Construcció de planta rodona, que prolonga la seva façana cap a l'esquerra, formant un paravent, al fons del qual conserva un banc de pedra. La seva coberta és de falsa cúpula i recobriment de pedruscall. És molt interessant i curiós el seu portal, de muntants arquejats, acabats en arc, que abasta tota l'amplada de les parets. Al seu interior, al sòl, observem una gran llosa de roca rebaixada, que s'utilitzava com a aljub per recollir l'aigua de la pluja. Encastrats dins dels murs hi apreciem un armari i un cocó. A la seva esquerra observem un espai destinat a l'animal amb una menjadora.

B10: BARRACA DE LES ATZAVARES

Aquesta barraca ens sorprèn per la seva frondosa coberta d'atzavares, que li dona una aparença molt espectacular. Està bastida amb pedres molt grans i arrodonides. Damunt del portal, de muntants arquejats, hi destaca un voladís de pedres planenques. El seu interior, força espaiós, està cobert per una falsa cúpula i entre les pedres hi brota alguna atzavara. Als murs podem observar quatre cocons, coronats amb arc, de dimensions considerables.

B11: BARRACA DEL JAUME DE LA COTA

Hi arribem pel seu darrere i ja des de lluny ens sorprèn la perfecció del seu estil esglaonat. Un immens conjunt de pedres irregulars de mitjana grandària defineixen unes parets que expressen una bellesa asserenada i natural. A mida que ens hi acostem ens corren la seva presència. Probablement, és la millor barraca de les comarques de Tarragona, degut a la seva monumental perfecció de línies i al gran volum, tant exterior com interior i, lògicament, és la més important del nostre terme. Té una alçada interior de 3,90 metres i un diàmetre de 4,10. Està construïda amb parets reculades que li confereixen una línia oriental. De planta rodona, presenta un portal de muntants verticals, acabats en arc, tant per fora com per dins. La seva coberta comença amb falsa cúpula i acaba en cúpula, tancada per la pedra clau. Als murs interiors hi ha encastrats dos armaris i dos cocons, tots ells acabats en arc. L'ampli coronament de la barraca és de terra i herbes. A la part posterior de l'habitable observem uns graons que permeten l'accés a la coberta. També hem de citar el marge de gran amplada que hi ha davant seu i que s'allarga considerablement cap a l'esquerra. Si pugem damunt s'esdevé un camí empedrat que ens duu a trobar-ne d'altres d'iguals que es van dispersant d'una forma quasi laberíntica per tot aquest indret.

B1: BARRACA DEL TUTU
GPS: 3-26-896E / 45-47-947N

B2: BARRACA CAMÍ DE LES TERRES NOVES
GPS: 3-26-699E / 45-47-119N

B3: BARRACA DELS LLIRIS
GPS: 3-27-196E / 45-46-690N

B4: BARRACA EN ESPIRAL
GPS: 3-27-056E / 45-46-732N

B5: BARRACA DE L'AIGUADER
GPS: 3-26-210E / 45-47-540N

B6: BARRACA DELS COMUNS DEL PELLICER
GPS: 3-26-108E / 45-47-610N

B7: BARRACA DEL VENTANES
GPS: 3-25-762E / 45-48-114N

B8: BARRACA DOBLE
GPS: 3-25-175E / 45-48-320N

B9: BARRACA DEL MIQUEL TERNA
GPS: 3-26-223E / 45-47-153N

B10: BARRACA DE LES ATZAVARES
GPS: 3-26-970E / 45-46-020N

B11: BARRACA DEL JAUME DE LA COTA
GPS: 3-26-949E / 45-45-593N

